

„Ezt mindenkinek hallani kell!” – Sóhajtott fel egy néző *Berghoffer Róbert* előadása után. A szerző, aki jócskán túlhaladta a nyolcvan esztendőt, kiváló előadást tartott az általa megélt, fogolytáborban töltött évekről.

A „malenkij robot” a „kis munka” kifejezés nem ismeretlen Magyarországon, a háború után sokakat vittek az akkori Szovjetunió területére ilyen ürüggyel. Hatalmas beruházásokat kezdtek ott a ritkán lakott területeken, s kellett a munkáskéz. A legkönnyebb volt a második világháborúban vesztes országok lakosait – utcán, utakon, bárhol – rajtaütésszerűen összefogdosni s marhavagonokba zárva eljuttatni a messzi területekre. Így történt ez vendégünkkel, a *Tabu* című könyv szerzőjével is, akit már a szülői ház mellől vittek gyűjtőtáborba, mikor épen, sértetlenül hazatért a harcokból, ahol addig pilótaként szolgált. A Szovjetunióba vitték számos sorstársával együtt, s embertelen körülmények között, éhezve-fázva, folyamatos robotban dolgoztatták őket, velük végeztetve el a legnehezebb fizikai munkákat. Az időjárás viszontagságainak kitéve, vékony, alkalmatlan ruhában, szegényes, tartalmatlan táplálékkal ellátva nagyon sokan megbetegedtek, s ott porladnak ma is a messze, idegen földben. Aki olyan szerencsés volt, hogy túlélte s évek múltán legyengülve hazatért, örök némaságra volt kárhoztatva: az akkori társadalmi berendezkedés, az akkori hatalom nem engedte, hogy bármi is kiszivárogon ezekről a tényekről.

Hosszú évek némasága után az 1990-es évek rendszerváltása hozta meg a lehetőséget annak, hogy ezek a történetek napvilágra kerüljenek. Szinte új műfaj született: a Gulág-irodalom. Egyre-másra jelentek meg a visszaemlékezések. A Móricz Zsigmond Városi Könyvtár 2013. március 6-ai könyves szerdáján, a Muravidék Baráti Kör Kulturális Egyesülettel közös szervezésben, Berghoffer Róbertet látta vendégül. A szerző mindennemű hatásvadászattól mentesen, szikár tényekre hagyatkozva, kerülve az érzelgősség csapdait, tárgyilagosan, mégis megindítóan beszélt az átéltekről. A tömör összegzést követően vetítéssel fejezte be mondandóját, majd várta a kérdéseket.

A hallgatóság azonban néma maradt, sokáig képtelenek voltak megszólalni az emberek. Mindenkit megérintett a történet, s csak nagy sokára ocsúdtak fel annyira, hogy néhány kérdést feltegyenek. Inkább csak megrendült sóhajtások szálltak innen is, onnan is, s a fent már idézett mondat hangzott el sokak szájából: ezt mindenkinek hallania kell! ■

